

SZAKMAI ALKALMASSÁG ÉS ÜZLETI MEGBÍZHATÓSÁG (BIT.)

A biztosítási tevékenységről szóló 2014. évi LXXXVIII. törvény (Bit.) 4. § (1) bekezdés 90. pontja alapján a szakmai alkalmasság és üzleti megbízhatóság a vezetőnek és a tulajdonosnak a Bit. hatálya alá tartozó egyes vállalkozás irányítására vagy tulajdonlására való alkalmasságát igazoló feltételek összessége.

A szakmai alkalmasságot és az üzleti megbízhatóságot alátámasztó tényeket – a Bit. 253. § (1) bekezdésének megfelelően – a kérelmezőnek kell bizonyítania. A szakmai alkalmasság és üzleti megbízhatóság igazolását alátámasztó dokumentumokat a kérelmező megválaszthatja, azonban az MNB egyéb, pontosan meghatározott, a szakmai alkalmasság és üzleti megbízhatóság fennállását tanúsító iratok benyújtását írhatja elő. A dokumentumok akkor fogadhatók el, ha a kiállításuktól számítva három hónap nem telt el.

Az MNB honlapján (www.mnb.hu) közzétett kérdőívek tartalmazzák azokat a legfontosabb adatokat, amelyek kiemelt jelentőséggel bírhatnak a szakmai alkalmasság és üzleti megbízhatóság értékelése körében. A kérdőívek formanyomtatványai az MNB honlapján a következő útvonalon érhetőek el:

Engedélyezés / Általános információk / Formanyomtatványok / Jó üzleti hírneves kérdőívek¹

Az MNB a szakmai alkalmasság és üzleti megbízhatóság fennállásának megállapítása érdekében az illetékes külföldi hatóságot közvetlenül megkeresheti.

Másik tagállami állampolgár esetén az MNB – a Bit. 254. §-a szerint – a szakmai alkalmasság és üzleti megbízhatóság igazolását alátámasztó, illetve fennállását tanúsító dokumentumok tekintetében elfogadja a másik tagállam bírósági vagy egyéb hatósági nyilvántartásában szereplő adatok kivonatát, vagy ennek hiányában a székhely szerinti állam, illetve a külföldi állampolgár lakóhelye szerinti tagállam illetékes bírósága vagy közigazgatási hatóságai által kibocsátott, ezzel egyenértékű okiratot. Ha a székhely szerinti tagállam vagy a külföldi állampolgár lakóhelye szerinti tagállam nem bocsátja ki a fenti említett dokumentumot, az helyettesíthető esküvel, vagy azokban a tagállamokban, ahol esküre vonatkozó rendelkezések nem léteznek, ünnepélyes nyilatkozattal, amelyet az érintett külföldi állampolgár az illetékes bíróság vagy közigazgatási hatóság, vagy adott esetben közjegyző előtt tesz meg a székhely szerinti tagállamban vagy a külföldi állampolgár lakóhelye szerinti tagállamban.

Az alábbi esetekben – a Bit. 69. §-a alapján, a törvény erejénél fogva – nem lehet szakmailag alkalmasnak és üzletileg megbízhatónak minősíteni azt a személyt, aki:

- a) minősített befolyással rendelkezik vagy rendelkezett olyan biztosítónál, viszontbiztosítónál, biztosításközvetítőnél vagy pénzügyi szervezetnél, amely esetében a fizetőképtelenséget kizárólag az illetékes felügyeleti hatóság által alkalmazott intézkedéssel lehetett elkerülni, vagy amelyet felszámoltak, vagy felszámolás alatt áll, és akinek személyes felelősségét e helyzet kialakulásáért öt évnél nem régebbi, jogerős bírósági vagy hatósági határozat megállapította,
- b) vezető állású személy vagy vezető állású személy volt olyan biztosítónál, viszontbiztosítónál vagy pénzügyi szervezetnél, illetve vezető tisztségviselő vagy vezető tisztségviselő volt olyan gazdasági társaságnál, amely esetében a fizetőképtelenséget kizárólag az illetékes felügyeleti hatóság által alkalmazott intézkedéssel lehetett elkerülni, vagy amelyet felszámoltak, vagy felszámolási eljárás alatt áll, vagy amelyet kénysztörlési eljárásban töröltek vagy kénysztörlési eljárás alatt áll és akinek személyes felelősségét e helyzet kialakulásáért öt évnél nem régebbi, jogerős bírósági vagy hatósági határozat megállapította,
- c) súlyosan vagy ismételten megsértette:
 - ca) az MNB feladatkörébe tartozó törvények vagy e törvények felhatalmazása alapján kiadott jogszabályok előírásait, és emiatt vele szemben az MNB öt évnél nem régebbi jogerős határozatában a legmagasabb összegű bírságot szabta ki vagy a felmentését kezdeményezte, vagy a bíróság öt évnél nem régebbi jogerős határozatában felelősségét e jogszabályok megsértése miatt megállapította,
 - cb) a tevékenységére vonatkozó külföldi jogszabályban meghatározott rendelkezéseket és emiatt az illetékes felügyelet öt évnél nem régebbi jogerős döntésében a legmagasabb összegű bírságot szabta ki vele szemben vagy a felmentését kezdeményezte, vagy a külföldi bíróság öt évnél nem régebbi jogerős döntésében felelősségét e jogszabályok megsértése miatt megállapította.

¹ https://alk.mnb.hu/bal_menu/formanyomtatvanyok?mid=871

A Bit. 69. §-ában szereplő felsorolás nem taxatív: az itt meghatározott – ún. abszolút kizáró – okok esetén az érintett személyt nem lehet szakmailag alkalmasnak és üzletileg megbízhatónak minősíteni, ugyanakkor az MNB egyéb körülmények vizsgálata alapján is megállapíthatja szakmai alkalmasság és üzleti megbízhatóság bizonyításának sikertelenségét.

A szakmai alkalmasság és üzleti megbízhatóság bizonyításának sikertelenségét az MNB határozattal állapítja meg.

▪ **A szakmai alkalmasság és üzleti megbízhatóság intézményi értékelésével összefüggő általános elvárások**

A biztosítási és viszontbiztosítási üzleti tevékenység megkezdéséről és gyakorlásáról szóló 2009/138/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (**Szolvencia II Irányelv**) 42. cikk (1) bekezdésének megfelelően a biztosítónak gondoskodnia kell arról, hogy a vállalkozást ténylegesen vezető vagy más kiemelten fontos feladatkört ellátó személyek mindenkor megfeleljenek az alábbi követelményeknek:

- a) szakmai képzettségük, tudásuk és tapasztalatuk alkalmassá teszi őket a körültekintő és megbízható irányításra (szakmai alkalmasság); és
- b) jó az üzleti hírnevük és tisztességesek (üzleti megbízhatóság).

A Szolvencia II Irányelv kiegészítéséről szóló 2015/35/EU felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet² (**Rendelet**) 258. cikk (1) bekezdés d) pontja alapján a biztosítónak gondoskodnia kell arról, hogy az igazgatási, irányító vagy felügyelő testület minden egyes tagja rendelkezzen a rábízott feladat elvégzéséhez szükséges képzettséggel, szakértelemmel, gyakorlattal és szakmai tapasztalattal.

A Rendelet a 273. cikkében többek között a következőket tartalmazza a szakmai alkalmasság és üzleti megbízhatóság vizsgálatával kapcsolatban:

1. Annak értékelése, hogy valaki szakmailag alkalmas-e, kiterjed az adott személy szakmai és hivatalos képzettségének, tudásának és a biztosítási szektorban vagy más pénzügyi ágazatban vagy egyéb üzletágakban szerzett tapasztalatainak értékelésére, és figyelembe veszi az adott személyre rótt feladatokat, valamint – ahol meghatározó – az adott személy biztosítási, pénzügyi, számviteli, aktuáriusi és vezetői ismereteit.
2. Egy személy üzleti megbízhatóságának értékelése kiterjed az adott személy tisztességes magatartásának és rendezett pénzügyi helyzetének értékelésére, jellemével, viselkedésével és üzleti magatartásával kapcsolatos releváns tények alapján, beleértve az értékelés célja szempontjából meghatározó valamennyi bűnügyi, pénzügyi és felügyeleti szempontot.

A Rendelet 273. cikk (1) bekezdése értelmében a biztosító vagy viszontbiztosító dokumentált szabályzatokat és megfelelő eljárásokat hoz létre, valósít meg és tart fenn annak biztosítása érdekében, hogy a vállalkozást ténylegesen vezető vagy más kiemelten fontos feladatkört ellátó személyek a Szolvencia II Irányelv 42. cikkének megfelelően mindenkor szakmailag alkalmasak és üzletileg megbízhatóak legyenek. Az igazgatási, irányító vagy felügyelő testület tagjai szakmai alkalmasságának értékelésekor – a Rendelet 273. cikk (3) bekezdésének megfelelően – figyelembe kell venni az egyes tagok számára kijelölt feladatokat, gondoskodva a képzettségek, tudás és meghatározó tapasztalatok megfelelő sokféleségéről a vállalkozás szakszerű irányítása és felügyelete érdekében.

Figyelemmel a Rendelet 273. cikk (2)-(3) bekezdésében, valamint az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatónyugdíjhatóság által kiadott, „Az irányítási rendszerre vonatkozó iránymutatások” (**Iránymutatások**) 11-13. iránymutatásaiban foglaltakra, a szakmailag alkalmasság értékelése kiterjed az adott személy szakmai és hivatalos képzettségének, tudásának és a biztosítási szektorban vagy más pénzügyi ágazatban vagy egyéb üzletágakban szerzett tapasztalatainak értékelésére, és figyelembe veszi az adott személyre rótt feladatokat, valamint – ahol meghatározó – az adott személy biztosítási, pénzügyi, számviteli, aktuáriusi és vezetői ismereteit. A fentiek teljesítése során a biztosítónak a szakmai alkalmasság értékelésekor – többek között – gondoskodnia kell arról, hogy a biztosítót ténylegesen vezető és más kiemelten fontos feladatkört ellátó személyeknél figyelembe vegye az egyénekre ruházott kötelezettségeket, biztosítva a kellő összetételű képzettséget és tudást, a megfelelő tapasztalatot a biztosító szakszerű vezetéséhez és ellenőrzéséhez. A biztosítót ténylegesen vezető vagy más kiemelten fontos feladatkört ellátó személyek szakmai alkalmassága és üzleti megbízhatósága tekintetében a biztosítónak értékelési eljárásokat és azokat rögzítő szabályzatot kell kialakítania.

² A Bizottság 2014. október 10-i (EU) 2015/35 felhatalmazáson alapuló rendelete a biztosítási és viszontbiztosítási üzleti tevékenység megkezdéséről és gyakorlásáról szóló 2009/138/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (Szolvencia II) kiegészítéséről

A szakmai alkalmasságra és az üzleti megbízhatóságra vonatkozó követelmények értékelése során a Bit. 69. §-ában, valamint a Rendelet 273. cikkében foglaltakon túl a belső védelmi vonalak kialakításáról és működtetéséről, a pénzügyi szervezetek irányítási és kontroll funkcióiról szóló 27/2018. (XII.10.) MNB ajánlás 44-49. pontjában, a vezető testületi tagok és kulcsfontosságú pozíciót betöltő személyek alkalmasságának értékeléséről szóló 11/2019. (V. 6.) MNB ajánlás (11/2019. (V. 6.) MNB ajánlás) 1. a), 13-62. és 65-76. pontjában, valamint 1. számú mellékletében, továbbá a biztosítók és viszontbiztosítók irányítási rendszeréről szóló 17/2019. (IX.20.) MNB ajánlásban (17/2019. (IX.20.) MNB ajánlás) foglaltak megfelelően alkalmazandók.

A 17/2019. (IX. 20.) MNB ajánlás 11. pontja – összhangban az Iránymutatások 11. iránymutatásában foglaltakkal – szerint a biztosító „gondoskodik arról, hogy a biztosító igazgatási, irányító vagy felügyelő testületének tagjai, a más kiemelten fontos feladatkört ellátó személyek szakmailag alkalmasak, figyelembe veszik a felelős személyekre ruházott kötelezettségeket, mindezzel biztosítva, hogy a biztosító vezetése kellő összetételű, képzettségű és tudású, valamint megfelelő tapasztalatú, egyúttal képes szakszerűen ellenőrizni a biztosító tevékenységét”. A biztosító igazgatási, irányító vagy felügyelő testülete tagjainak a megfelelő képzettséggel, tapasztalattal és tudással kell rendelkeznie, és a kollektív kompetenciák legalább az alábbiakat fedik le:

- (a) biztosítási és pénzügyi piacok;
- (b) üzleti stratégia és üzleti modell;
- (c) irányítási rendszer;
- (d) pénzügyi és aktuáriusi elemzés;
- (e) szabályozási keret, követelmények.

A 17/2019. (IX. 20.) MNB ajánlás 13. pontja alapján a biztosítónak rendelkeznie kell a szakmai alkalmasságra és üzleti megbízhatóságra vonatkozó szabályzattal, amelynek ki kell térnie többek között a biztosító igazgatási, irányító vagy felügyelő testületének tagjai vagy más kiemelten fontos feladatkört ellátó személyek szakmai alkalmasságát és üzleti megbízhatóságát értékelő eljárásokra.

▪ Az MNB tájékoztatása az alkalmasság intézményi értékeléséről

A 11/2019. (V. 6.) MNB ajánlás 24. pontjának megfelelően az MNB elvárása alapján a vezető testületi tagok egyéni és kollektív alkalmasságának, valamint a kulcsfontosságú pozíciót betöltő személy alkalmasságának intézményi szintű értékelését attól függetlenül le kell folytatni, hogy az MNB a kapcsolódó engedélyezési eljárások, valamint a folyamatos felügyelési és ellenőrzési tevékenysége keretein belül végez-e alkalmassági vizsgálatot. A 11/2019. (V. 6.) MNB ajánlás 30. pontja alapján az intézmény – a 17. pont a-d) alpontja, a 20. pont a) és b) alpontja, valamint a 22. pont a) és b) alpontja szerinti – értékelést minden esetben előzetesen, a vezető testületi tag vagy a kulcsfontosságú pozíciót betöltő személy megválasztását vagy kinevezését, továbbá – amennyiben releváns – a szükséges felügyeleti bejelentést vagy (intézményi, illetve személyi) engedély iránti kérelem benyújtását megelőzően folytatja le.³

Az MNB – összhangban a 11/2019. (V. 6.) MNB ajánlás 38. pontjában foglaltakkal – elvárja, hogy az intézmény kizárólag abban az esetben nyújtson be engedélykérelmet vagy bejelentést, ha az alkalmasság értékelése során nem állapított meg a vezető testületi tag vagy a kulcsfontosságú pozíciót betöltő személy megválasztását vagy kinevezését gátló vagy kizáró tényezőt, illetve hiányosság esetén az alkalmasság teljesülését elősegítő intézkedést tett.

A 11/2019. (V. 6.) MNB ajánlás 26. pontja értelmében elvárt, hogy a vezető testületi tagok egyéni és kollektív alkalmasságára, valamint a kulcsfontosságú pozíciót betöltő személy alkalmasságára vonatkozó értékelés eredménye minden esetben írásban kerüljön rögzítésre, a dokumentáció tartalmazza a 11/2019. (V. 6.) MNB ajánlás szerint elvárt tartalmi elemeket lefedő, az alkalmasság értékelésének eredményét megalapozó háttéranyagot is. A 17/2019. (IX. 20.) MNB ajánlás 15. pontjának megfelelően az MNB elvárja továbbá, hogy a 17/2019. (IX. 20.) MNB ajánlás 1. mellékletében szereplő információkról a biztosító értesítse, illetőleg ezeket az információkat nyújtsa be az MNB számára.

A biztosító – a 11/2019. (V. 6.) MNB ajánlás 71. pontjára is figyelemmel – a vezető állású személy vagy egyéb vezető foglalkoztatására irányuló engedélykérelem benyújtása során a kérelmezett személy alkalmasságát a Bit-ben az adott tisztség vonatkozásában előírt feltételek teljesülését a 11/2019. (V. 6.) MNB ajánlás, a 17/2019. (IX. 20.) MNB ajánlás elvárásaival összhangban, továbbá a Tájékoztatóban („Tájékoztató a jó üzleti hírnév megítélésének

³ Az alkalmasság utólagos értékelésére kivételes jelleggel, a 11/2019. (V. 6.) MNB ajánlás keretei között kerülhet sor

szempontrendszeréről és annak gyakorlati alkalmazásáról”) és az engedélyezési útmutatókban meghatározottak szerint figyelembe veszi, amely keretében szükséges az értékelésre vonatkozó teljes dokumentációt benyújtani az MNB-hez.

A fentiek alapján az engedélyezési eljárás során a biztosítónak nyilatkozatot szükséges benyújtania arra vonatkozóan, hogy a biztosító igazgatási, irányító vagy felügyelő testületének tagjai vagy más kiemelten fontos feladatkört ellátó személyek tekintetében a jogszabályoknak, illetve a szakmai alkalmasságra és az üzleti megbízhatóságra vonatkozó szabályzatoknak megfelelően elvégezte a szakmai alkalmassági és üzleti megbízhatósági követelmények értékelését és a kérelmezett személy – a biztosító megítélése szerint – a pozíció tekintetében szakmailag alkalmasnak és üzletileg megbízhatónak tekinthető.

A nyilatkozatban szükséges kitérni a következőkre is:

- (i) a biztosító igazgatási, irányító vagy felügyelő testületének tagjai vagy más kiemelten fontos feladatkört ellátó személy rendelkezik az adott tisztség vonatkozásában előírt (szakirányú) képzettségi, képesítési követelménnyel, továbbá a megfelelő szakmai gyakorlattal;
- (ii) a biztosító igazgatási, irányító vagy felügyelő testületének tagja számára kijelölt feladatkörök, illetve a biztosító szervezetrendszerében azon területek meghatározása, amelyek irányításával, ellenőrzésével a tag foglalkozik;
- (iii) a biztosító igazgatási, irányító vagy felügyelő testületének tagjai vagy más kiemelten fontos feladatkört ellátó személyek tekintetében esetlegesen fennálló összeférhetetlenség, figyelemmel a Bit. 74. § (1) bekezdésére is;
- (iv) az alábbi eljárások ismertetése, amennyiben a biztosító igazgatási, irányító vagy felügyelő testületének tagjai vagy más kiemelten fontos feladatkört ellátó személyek vonatkozásában volt ilyen:
 - azon értékelési eljárások leírása, amelyeket az Európai Unió tagállamainak felügyeleti hatóságai folytattak le a biztosító igazgatási, irányító vagy felügyelő testületének tagjai vagy más kiemelten fontos feladatkört ellátó személyek szakmai alkalmasságával és üzleti megbízhatóságával kapcsolatban (megjelölve a tagállamot, a felügyeleti hatóság nevét, valamint az eljárás időpontját),
 - amennyiben a biztosító igazgatási, irányító vagy felügyelő testületének tagjai vagy más kiemelten fontos feladatkört ellátó személyek vonatkozásában benyújtott engedélyezési eljárás iránti kérelmet az illetékes hatóság korábban elutasította,
 - amennyiben bármely hatóság, vagy szervezet a biztosító igazgatási, irányító vagy felügyelő testületének tagjai vagy más kiemelten fontos feladatkört ellátó személy tevékenység-végzéshez vagy tisztségviseléshez való jogát bármely módon kizárta vagy korlátozta;
- (v) egyéb olyan információ, amely a biztosító megítélése szerint lényeges lehet az engedélyezési eljárásban.

A szakmai alkalmassággal és üzleti megbízhatósággal kapcsolatban további információ („Tájékoztató a jó üzleti hírnév megítélésének szempontrendszeréről és annak gyakorlati alkalmazásáról”⁴) található az MNB honlapjának (www.mnb.hu) következő menüpontjában:

Engedélyezés / Általános információk / Tájékoztatók

⁴ <https://www.mnb.hu/letoltes/tmpc812-tmp-12233381.pdf>